

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата шаље се поштанском
укупницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отпратиштвама поштом на
коју драго пошту; у коме је на-
ручије, може се претплатити
код г. *Петра Рамадановића*, књи-
ж. агента у Котору а Дони се
шиљу уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку рјеч или ва број од пет
двојера по 3 новчића за први
пут, а ва сваки даљ пут по 2
новчића.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 14 фебруара.

Вијести с Крита, које нам доноси телеграф, последије мјешовите јевропске окупације неких гачака по сјеверној обали острва, све више откривају, да је остали острв у власти пуковника Васоса, чијој су се војсци придружили сви критски хришћани.

Према томе свршеном дјелу немачка влада предложила је блокирање Пиреја, и ијавила је у свом органу „Келнше Цајтунг“, да је противу аутономије Крита под владом Ц. ница Ђорђа, и да сматра испод свога достојанства настављати преговоре с Грчком, док се грчко бродовље и грчка војска налази на Криту.

Док се петроградско „Н. Времја“, као полувластични орган руске владе, слаже са немачком владом, бар односно блокирања, либералне петроградске „Новости“ пишу: „Прије свега немачка влада даје особити значај питању, што је Грчка нарушила међународно право, заузевши острв против воље држава. Ова изјава немачког листа врло је карактеристична, али трудно да се може усвојити као нешто неспорно. Воља шест држава, ма да и великих, не може се срачунати са међународним правом. У овоме случају међународно право треба оставити на страну, а говорити само о политици. С гледишта политике сасвијем се може схватити дјеловање великих држава, али се то дјеловање не може оправдати са гледишта међународног права. Ако ћемо већ да говоримо о међународном праву, то прије свега треба да се сјетимо, како га Турска систематски нарушава, која су нарушавања одавна прешла сваку границу. Турска је била примљена пар шким конгресом г. 1856 у јевропски концерт, али није испунила ни један захтев, што јој је конгрес наложио. Грчка је изашла против једног од тих нарушења, и њу онтужују, да нарушава међународно право!.. „Кел. Цајтунг“ боље би учинила, да је онтужила Грчку као непослушну. Сином фактичкијех прилика мале државе у Јевропи не играју самосталну улогу, него су принуђене да се потчињавају вољи великих држава. Грчка се није држала тога уобичајеног правила, али може ли јој се уписивати у грџех та непослушност? У животу држава као и у животу појединих људи, има часова, кад је неопходно дјеловати брзо и рјешително, руководећи се само сопственијем интересима. Грчку осуђују још, зато је ризицирала на тако подухеће, не имајући довољно средстава. Али баш то немање неопходних средстава и служи на оправдање грчке владе. То све свједочи, да се она осјетила у таквом положају, да без обзира на опомене великих држава, без обзира на остале препреке, ипак се рјешила на крајњу мјеру.“

Изгледа, ва се државе нијесу могле сложити, да се блокира Пиреј. „Персеверанца“ главни орган конзервативне странке у Италији, из које је постављена Рудинијева влада, овако нише о положају, у коме се налазе велесиле према свршеном чину на Криту: „Сваки дан је све очевидније да велесиле морају чинити од нужде до-бродјетељ, признавати и подлагати се

сили ствари, водити политику не доктринарну него практичну, то јест промијељивати своје планове како се мијењају прилике, као што добар генерал мијења стратегију и тактику, кад се паје изненада супрот војничког положаја, какав није предвидио ни проучио. Логика, досљедност, постојанство, релативни су појмови у политици, и имају односити се сврху више него ли начину, којијем се та сврха постигава. У овом случају доста да државе имају пред очима сврху, то јест уздржање мира; држећи се тога, неће се обзирати на противурјечја, у која упадају силом прилика, нити ће допустити да им пркос одузме бистар објективан поглед на ствари.“ И долази на закључак, да се постигне сврха, то јест да се мир одржи, да нема другог рјешења него посредно или непосредно уступање Крита Грчкој. „Ми не знамо што велесиле мисле, али нам се чини, да идеја анексије продире у њима све више, у ком случају можемо се надати, да аномалија двоструке окупације Крита неће имати непријатнијех последица, и да ће дипломатија знати, не да Грчку одврати од њене одлуке, што би била узалудна мука, него да наговори Турску, да уступи острв, који јој је доносио само бриге, расходе и револуције. Има повода претпоставити, да је Султан скоро готов на то пожртвовање... Када велесиле одлуче односно коначно судбине Крита, њихова интервенција на острву узеше на себе карактер, какав треба да има, то јест карактер мјере, којој је сврха да предупреди непосредни сукоб између Грчке и Турске, и да буде на руци преласку острва испод старог господара к новоме. Инострано бродовље искрцава војску по обали, гдје је окупилено мухамеданско становништво, да предупреди пролијевање крви између Турака и Грка. Остали је острв у рукама усташа, то јест Грчке, јер су се сви придружили војсци пуковника Васоса, тако је фактички анексија извршена, и велесиле с Туреком не би имале него да је потврде, јер се не зна како другачије могу разматрати свршени чин. Нема смисла претпоставка, да међународна војска удри на војску Краља Ђорђа, или да бродовље велесила уништи грчко бродовље. Па и предлог да се блокира било Пиреј, било Крит, не би се, мислимо, лако остварило. У осталом, кад не би био опасан, јер би узбудио још више грчки народ, не би постигао сврхе. Телеграм Царице - матери Краљу Ђорђу, што га је донијела „Франк. Цајтунг“, можда је апокрифан, али да Узвишена жена развија утицај у Петрограду у корист свога брата мора бити истина, јер је ствар природна... Нема сумње, одлука цара Николе односно Крита имаће великих последица. Ако се он одлучи за анексију, неће му се ниједна велесила противити.“

Тако нише угледни италијански лист, који у најновијем броју доноси ово званично саопштење од 8—20 фебруара. „Према потешкоћама источног питања, влада италијанска имала је постојано за правило свога држања уздржање сагласија са свјетом великих силама, као најбоље средство, да се обезбједе реформе тражене од становништва, и мир јевропски. Италија није морала бити је могла, да се удали од јевропског концерта, и краљевска влада, без оклијевања, придру-

жила се и придружује се заједничком послу за мир, који сам може да омогући Криту рјешење, које одговара сваком законитом интересу и захтевима цивилизације.“

ВАСЕЛЕНСКА ПАТРИЈАРШИЈА.

„Цариградски Гласник“ доноси:

Ми смо у прошлом броју јавили, да се између Њ. С. г. Антима VII. и Светог Синода десио сукоб с тога, што је патријарх наредио митрополитима Ираклијском и Анхијалском да иду на своје јепархије, пошто су они, као стари митрополити изабрани по милости његовој. Ови, у мјесто да послушају вољу заповјест, успротивили су се и сакунули и друге синодале, своје једномисленке, па послали заједничко писмо патријарху да тргне своју наредбу. Пошто ни једна ни друга страна није хтејла поустити; синодали су тужили написмено патријарха министру правде и вјероисповјести; а патријарх је тужно синодале такође министарству и, на позив, нишао је у Двор да да објашњења о цијелој ствари. Од стране министарства Зивер-беј началник за вјероисповјести, чинио је у име министра велике напоре да их измири, али узаман: патријарх је најзад попустио да Анхијалског, али за Ираклијског није хтео, по је упорно тражио, да овај иде на јепархију. Зивер-беј преговарао је такође и са синодалима, али су они, и они такође остали при своме, да патријарх тргне своје наредбе. Прекјуче се скупио у својој сједници Св. Синод заједно са мјешовитим савјетом; овоме скупу председавао је Јефески митрополит, као најстарији међу њима, а патријарх се повукао био у своју личну канцеларију. Пошто су прочитана акта и пренисе, донијето је рјешење, да се изаше један одбор г. Антиму, који ће га позвати да да оставку. Одбор се представи патријарху и он је одговорио, да ће дати одговор после 24 часа. На то су вјештачи пристали и разишли се.

— Јучерашњој пуној сједници Св. Синода и мјешовитог савјета Њ. С. Антима VII. Васеленски патријарх, послао је своју оставку, изјавивши истом да је сав рад Синода и мјешовитог савјета незаконито изведен. Скуп је примио оставку и одмах приступио избору заступника; избор је био на г. Костантина, Јефеског митрополита, члана Синода. Одмах је о свему овоме послат званичан извјештај министарству правде.

Г Л А Д И К У Г А .

Ле Темпс доноси овај чланак: Како чудно изгледа, на заходу вијека који се хвали научним напретцима и богатством, кад се јаве ове двије авестије које су узнемиравале уобарзиљу наших дједова из давних времена: глад и куга! Какво самопорицање хвалисању, не само оне владе која је насљедила Великог Могола и која самовољно заснива законитост свога ауторитета на тобожењем добротворству своје управе, него још и цијелој нашој заједничкој цивилизацији, тако поносној својим материјалним побједама, и тако у некупуњу да се представа као прониђење једном дјелу човјечанства добро храњеном и брижљиво његованом, обдареном узвишеним благом многољудности и умањеном смртности!

И како је добродошла ова свирепалекција, која се по несрећи поткусурује павним и невиним популацијама стародревне Индије, како је велимо добродошла да се поме у првом реду користе администратори, финансијери и одговорни политичари, ако не противу периодичког повратка ових природних бичева, оно бар о недовољности предузете опрезаности у сиреми средстава противу њијог неизбјежног повратка; — за тим у другој линији свима теоритичарима прогреса који нам пуно уни њиним ништавним софизмом.

Отпочиње се да се ствар јасно види — можда је боље рећи: да се признаје — величина глади у Индији. То је, каже нам један поуздан и добро обавјештен свједок, који је потпуно независан и чије кореспонденце представљају сасвим озбљ-

ну слику, без икаквог претјеривања и толико истините да изазивљу страву — то је „глад гесого, глад досад непозната у овом вијеку.“ И ове страшне ријечи потрђене су од човјека кога не онтужују да гјера до несимизма сокачких разговора, од једног администратора англо индијског који се храбро бори противу ове силе смрти и уништавања, од сир Рочера Летбрица.

Глад се шири од Равал-панди до Белари, то ће рећи да захвата 2.080 километара дужине и 640 ширине, не рачунајући у то одвојене простране површине, као што су провинција Бехар и други сјеверни дискрипти сјеверне Бенгалије, источне дискрипте Аомбаја и сјеверне предјеле Мадраса које такође зиба овај бич.

Зато се може тек само у неколико појмити кад се каже да само у дискрипту Жахалноре од 750.000 становника њих 120.000 стварно су на терету јавног издржавања, који ће бити још једном толики најдаље до мјесеца маја. У свима овим пространим предјелима у којима се обдјелава иририч, због оскудице кише и несљедње три године, сву популацију у њима мора издржавати влада за вријеме од шест а вјероватно и за осам мјесеци, све до идућег септембра.

На многим мјестима пронаст је увједана извјесним предузетим мјерама, не у име владе него из приватне спекулације, под видом или изговором помоћи: агенти за произвођење теја у Асаму, намамили су масе мушкарца, способних за рад, прерадом за добру плату, те они су иза себе оставили лица неспособна за привреду, то јест старце жено и дјецу, на терету државе која им не може помоћи.

Безмјертност зла, различност помјесних прилика, тежкоће у комуникацијама, све оно чини терет британске владе, ванредно тежким, да се не каже убиственим и грозним. Ваља одати вољу правду административном англо индијском тијелу, да је у опште најсавјесније одупсљено за своје претензије дужности. Ни мало мање није истина да ова колонијална служба јесто највећа моћ Инглеске и да у овоме часу, да би понавља погрешке и тежко заблуде, учињене на високом мјесту, у борби са овим природним бичем, са тог се мјеста употребљава у свим степенима и у свима тренуцима једна нечувена очајна вредноћа.

Сама инглеска публика уабуђена је. Она је мегнула руку у деп: а то је у наше вријеме мјерило озбиљног саучешћа. Више од седам милијуна франака за само неколико недеља нали су као кан у овај океан бједа, — али такав прилог потврђује баш ријечито да осјећање заједнице царства није празна ријеч.

У овом часу у коме се влада Индије одлучно и с муком бори противу глади, куга с гукама долази јој на врат са новим захтевима. У пркос хигијенских мјера предузетих врло касно и врло често пометаних предубјеђењима индијским, зло расте. У Бомбају и у Курашеји број жртава умножава се на супрот огромном расељавању популације. Зараза се шири из дана у дан.

Пред овим чињеницама довољно је жалити што је вице-краљ забранио укрцавање аџија за Меку у Бомбају, а дозволио у Мадрасу, у мјесто да је једним слодом сасвим забранио овај поход.

Још смо у већем праву надати се да ће последије конференције у Венецији, Инглеска узети на ум своју одговорност, и у мјесту шиканирања и подизања отежких тежкоћа у рђаво схваћеном интересу своје трговине, притећи Јевропи лојалном помоћи у борби противу ширења страховитог зла.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Педесетогодишњица српског књижевног препорођаја.) У 2 бр. „Бранкова Кола“ ми смо у једној билеци укрлатко обиљежили значај ове године као педесете после 1847, када су, сутњијем разних дотада књижевних тежња и прилика, изашле многе књиге у српској књижевности пуне одсудног значаја као базис даљој еволуцији њеној, на коме се и данас, на коме ће се, дај Боже, и одјако развијати наш књижевни језик, наука и поезија.

Напоменули смо, тек на основу три позначајније појаве оне године, по Вукову преводу Новог Завјета, по Давичи Љеву Рату за српски језик и правопис и по првој књизи Бранкових Пјесма, да би благодаран посао био обиљежити разврата наше књижевности од оно доба до данас. И обратили смо се на неке наше прваке у науци и на перу с молбом, да се каквим чланком својим обазру на тај низ година. С радошћу билежимо, да су нам се више њих умољених одазвали засад обећањем; а надамо се, да ћемо тецајем оне године доијети у „Бранкову Колу“ красну Споменуцу нашег књижевног препорођаја с прилозима сиробаних зналаца наше књижевности.

Прилике су собом донијеле, да ће се баш ове године преврнути и последњи земни остаци препородиоца српске књижевности, Вука Караџића, у Биоград, и да ће се састати први Српски Литерарни Конгрес, ако Бог да, под гробом препородиоца српске умјетне појезије, Бранка Радичевића. Ради се живо и о једном и о другом, те ће пренос Вукових костију и први Српски Литерарни Конгрес да буду свијетли одазаци у спомен ове књижевне педесетогодишнице.

Али и Матица Српска, највиша представница наше књижевности бар с ове стране Саве и Дунава, хоће да ода заслужено признање тој свијетлој години и њеним сјајним појавима. Зар би и могао бити дружије? — Г. Ђорђе Магарашевић, професор у срп. гимназији у Карловцима, подио је 23 јан. у Књижевном Одбору у ту сврху образложен предлог. Ми тај предлог доносимо ево од ријечи до ријечи, како нам га је предлагач дао, као први запис у Споменуцу српског књижевног препорођаја од 1847 до 1897. Књижевни га је Одбор наше Матике примио, а нема сумње, примиће га и Књижевно Одјељење.

Тај предлог гласи:

Ове године навршује се педесет година епохалној у српској књижевности години 1847., јер је у њој еретно завршен читав низ трудних књижевних радова, а уједно је у њој и еретан почетак бољих дана. То године угледа свијета епохално књижевно дјело Ђуре Даничића Рат за српски језик и правопис, красан плод Вукових тежња и књижевних напора. Те године изађе од самога Вук његов превод Новог Завјета, у ком је дјело потпуно развило своје мисли о српском књижевном језику. Та два дјела бјеху звијезде преоднице у српској књижевности показујући пут, којим ће поћи потоњи нараштаји у српској књижевности. Омладина српска бјеше прва, коју је природно морала захватити та нова струја, а година 1847. бјеше прва, у којој се јавише и књижевни раденици и њихова књижевна дјела, која својом садржином и својим обликом прекидају са старом књигом, и ударају основу новој српској књизи. Том су нам свиједоком Бранкове Пјесме I., које изидоше 1847., а поред Бранка јавља се и остала омладина са својом Славјанком (У Вудиму 1847.) и Певеном слоге младежи Лицеја Београдског (У Земуну 1849.) Поред тога изиде у народном духу шлетени Горски Вијенац П. Петровића Његова. Те године се јавља прва гњига Гласника, књижевног органа „Друштва Српске Словесности“, и Јосепа Новића Лазарића.

ЛИСТАК „ГЛАСА ПРИГОРНА.“

ИСТОРИЈА ОСЛОБОЂЕЊА ИТАЛИЈЕ

По Е. Мартинену

II. ТАМНИЦЕ И СТРАТИШТА.

Карбонаризам су увијели у Ломбардију два Ромањола, које Ладерки и Марићели. Њихово дјеловање изавае аустријску владу, да прогласи друштво као заверу противу постојеће власти, и да одреци смртну казну и конфисирање добара свакоме члану тога друштва. К томе запријети доживотног тамницом свакоме, који би знао имена тихих чланова а не казао полицији. Јесени године 1820, Марићели и многи други, међу којима и Силвио Пелико, млади ијесеник ијемонтени, буду уапшени као Карбонари, а конте Аривабене из Монтове као сукривац. Они су се још наодили у ужаснијем тамницама млетачкијем, када покрет следеће године потакну ново аншење. Кад се појавио покрет у Пјемонту, и патриоти у Ломбардији стадоше се мицати. И ако их влада аустријска није знала по имену, имала је за правило, које је владало и по осталој Италији, да стави руке на особе најинтелигентније, најодличније и најчеститије. То су онда били патриоти и зајереници. Аустријци су к томе радили, да намаме и изнуде од тамничара коју испромашену ријеч, каква знак, који би им пут показао, да похватају друге особе умјешане, и пружио коју мрвицу доказа, да оуде оне, који су им били већ у рукама.

Први је био тако уапшени Де-Кастелија, који је одо с заробљеним Палавићини у Пјемонт за вршиоце револуције. Тада су

За овакове књижевне појаве можемо се послужити ријечима г. Ст. Новаковића, које је прије двадесет година написао, да су књижевне појаве у години 1847. „почетак бољег напретка или као момент времена, у ком избјају на површину из раније саузели радови разумнијега правца... Овакови су дани zgodни, да на њих погледамо, шта смо урадили и шта нам још за рад остаје, да потражимо недостатке, па да смислимо, како ће (они) ослабити и ишчезнути, а да се давијемо, како ћемо добрим странама набавити за унапредак још више снаге и крности...“

Ови моменти и ове мисли потичу ме, да поднесем предлог слав. Књижевном Одјељењу „Матике Српске“, да оно у ту сврху одреди у овој години једну своју сједницу, у којој би се zgodно могла прославити педесетогодишница године 1847.

„Бранково Коло.“

(Нове књиге.) Примили смо на приказ следеће нове књиге:

Декамерон. Сто прича од сто најславнијих писаца свијетске књижевности. У сурадњу сурадника „Бранкова Кола.“ Књига прва. Свеака шеста. Ср. Карловци, српска манастирска штампарија, 1896. Цијена свесци 20 новчића.

У овој су свесци осам прича и то од А. Франса, Потаненка, Ивана Шчелова, Мухоманова, В. Арпада, Холгер Драхма, Росегера и Јакобсена.

Нека је препоручено ово књижевно подухеће нашој читалачкој публици.

Свијетле слике из српске борбе за крет часни. Написао Драгутин Ј. Илић. У ерем. Карловцима, српска манастирска штампарија, 1897. Свезак I. Цијена 15 новчића.

У овој првој свесци је Хади Рувиз, слика живо управо ијесеник написана, која је већ изашла у овогодишњем „Бранкову Колу.“ Ако г. писац настави и даље овако изнашати нам свијетле слике из наше борбе не само за крет часни него и за слободу, он ће учинити патриотско дјело, осим што би то било и дјело од књижевне вриједности, како ти из пера признатог нашега ијесеника и књижевника.

Ко прочита ову прву слику одиста ће нестрпљивцем очекивати другу, и ми смо увјерени да ће оне наћи најбољег одзива у Српству.

(Још један календар.) Примили смо „Српски календар“ илустрован календар за наш женски свијет, за просту г. 1897, што уређује, ово је друга година, г. Јован Поповић, сада енарх школе надзорник за темшварску и вршачку дијелу. Дно за поуку и забаву врло је добро уређен. Радови су већином од српских, у прози и стиховима. Ту наодимо и једну красну ијесму од нашега Ј. Сундечића под насловом „Три савјета Српкињама.“ Међу илустрацијама, све славнијех и одличнијех женскиња, наоди се и слика Италијанске Престолнаследнице Кјатинје Јелене. Одиста би овакој Српкињи на столу овај календар био украс. Цијена му је 60 новчића, а у платненом повезу I. фиорини.

(Српски Пчелар.) Донијели смо позив на претплату овог стручног листа, који је покренуо у Карловцима познати пчелар и српски научењак, г. проф. Јован Жива-

се састајали и са Принцом Каршињанским. Кад је Де-Кастелија био ухваћен, Палавић, двадесето-годишњи младић, потрча у полицију и рече: „Ја сам Де-Кастелија нагнао да иде у Пјемонт; ако је тај пут злочинство, ја сам крив, казните мене.“ Палемента исповијед маркиза Палавићина била је награђена са 14 год. тамнице, и била јој је прва последица уапшење конте Конфалонијера, као почетника те посјете у Торину.

Федерико Конфалонијери, вишени, рјечит, власник великог имања, потомак старе куће, аристократске нарави у најбољем смислу ријечи, био је у Ломбардији као морални вођа патриота. Био је Фрамансон, али није био карбонар у правом смислу ријечи. Али је био добросвијештен о свијет тајнијем друштвима у Италији, и реакционернијем. У Милану је био засновао удружење бољих патриота, ком је била сврха ослобођење Италије од туђинаца.

Видећи што се око њега ради, имао је оставити отаџбину, али се није могао склонити на бјегство. Безимена писма на то су га опомињала, по свој прилици од стране конте Вубне, аустријског фелдмаршала, с којим је Конфалонијери био у добријем личнијем односима. Најпослије контеа Вубна заведе га да бјежи преко границе. Он не хтједо, и сјутри дан је био уапшен.

Суђење је ишло тромо. Силвио Пелико са дружином био је осуђен тек почетком год. 1822. Била му је прочитана смртна казна, промијењена на 15 година тамнице у Спалбергу у Моравској. Силвио Пелико и Марићели са друговима били су први Италијани, послани у ону страховиту тврђаву. Ту су остали осам година које је Пелико описао у књизи „Моје Тамнице.“

повић. Сада читамо у једној примједби у њему, да из Црне Горе нема ниједнога претплатника. Ми га опет препоручујемо каноти орган најкорисније економске гране, која се у Црној Гори или ипђе може развијати и успијевати. Осим појединца, добро би било да наша влада претплати сваку нашу школу, како би учитељи могли ширити ово корисно знање о пчеларству по народу. Цијена је листу само 2 фиорина на годину.

(Арса Б. Аљаш.) — Из Призрена пишу „Цар. Гласнику“, Честити старац Арса Аљаш, који је још подавно све своје имање у суми од 270 лира оставио како сиромашним ученицама оvd. српских осп. школа, тако исто и другој овдашњој сиротињи, 11 овог мјесеца пресели се у вјечност — тамо гдје благују душе ранијих добротвора овамошњих Срба, као: Симе А. Пугманова, Димитра Младеновића — Скакалевића, Хади-Спаре Чемерића, Младена Угаровића и Зане Угаровиће. Земни остаци неумрлог Арсе предадоше се гробу — у порти цркве св. Ђорђа 12 ов. мјес. уз пратњу цијелог овдашњег свештенства, наставника српске богословско-учитељске школе са својим ђацима, учитеља српских основних школа са својим ученицима и многобројног грађанства. Нека је души оца призренске сиротиње вјечни покој

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Њега очују.) Родитељима, васпитањелима и наставницима у дужност је, да се старају како за морално, тако и за телесно одгајање дјете. За то ћемо овдје изнијети неколико правила за његовање очују, која особито ваља имати у виду код дјете.

1) Кад се дају пинне, ваља се тако намјестити, да су прозорни с лијеве стране, а сунчеви зраци никада да не падају на хартију, на којој се пише.

2) У сумраку нити пиши, нити читај, нити ради каква ручни рад.

3) Кад се ради поред лампе, ова нека је с лијеве стране, али не даље од пола метра; звоно на лампи нека је од млечна (посукула) етаклета.

4) Не треба радити (или писати или читати) уз жмиркаву свијетлост; не ваља читати док се возимо, или кад лежимо.

5) Кад се пише, не ваља пружити главу.

6) Нојбоље је мастило црно. Гледај да што прије можеш писати без линије.

7) Кад читаш, сједи просто, наслони се леђима на наслоњачу или екамију и држи књигу објеруче пред очима у растојању око 35 центиметара.

8) Осејтиш ли умор у очима, одмах престани с послом, одмори се и гледај у даљину. После сваке болести штеди очи, не напрежи их коју нођељу дана.

9) Паде ли ти у око каква труп, немој да треп око, него издигни горњу трепавицу и тако је мало подржи докле труп не испадне сам. Неће ли труп да испадне, потражи лекара.

10) Добијеш ли болест у очима, или осејтиш ли да ти вид слаби, потражи лекара. Без лекарева савјета не употребавај наочаре.

која толико помога италијанској ствари у свему свијету. Марићели оде у Америку, гдје умрије сиромаш, слијеп и манит. Пелико, смрзљен, после две године посвети сасвијем вјери. Тамничари у Спалбергу су ваза били у гвожђима, а ваза су гладни били. Од куће нијесе примали никаква гласа. То је био „гроб без мира покојника.“

Год. 1823 осуђени су били на смрт седам Миланеза, тринајест Бренјана и четири Мантована. Међу њима је био и конте Конфалонијери. Његова млада жена са старијем му оцем похиташе у Веч прије него је био осуђен, и сам је цар староме Конфалонијери саопштио, да му је син на смрт осуђен, савјетујући га, да се одма врати, ако жели сина затећи у животу. Тужна жена доби приступа код царнице, и не узалуд, али јој царница није могла ништа обећати. У сред зиме опет се хитно вратише у Милан, ваза у страху хоћели га жива затећи. Али је царница била усјеља, и смртна казна била је замијењена доживотног тамницом. Од велике туге жена му убрзо за тијем умрије.

На путу у Спалберг, зауставише осуђеника у Бечу, гдје му дође у походе књаз Метерних, и остаде код њега три уре, покушавајући ласкањем и обећањем, да му ода коју тајну. Највише се заузимао, да дозна што о Принцу Каршињану... „Нећеш морати одити у Спалберг, промијели на фамилију, на вјерну љубу, на сјајну будућност...“ говораше му Метерних; али Конфалонијери оста непомицан, и сјутра дан, готово осјећањем задовољства, настави пут у гроб живијех.

„Питање је ријешено — рекао је књаз Метерних осуђенику — не само за наш нараштај, него и за идуче. Они који се надају дружије, манити су!“ И колико

НАРОДНА ПРИВРЕДА

(Кратка улупства о храни коња.) Коњ је најплеменитија најблагодарнија домаћа животиња. Радо врши сваку радњу, која је за њега и која не превазилази његову снагу, и опет зато, метимо руку на срце на признајмо, да би се коњ могао потужити на нашу неблагодарност, кад би нешто могао проговорити.

Сваки своју краву, овцу, и свинче боље храни, јер иначе добија мање млијека, слабији су јагањци и прасици. Колко и колко пута се пак коњ занемари, јер се држи, да ће помоћи бич, ако неће вољно радити, а поред тога влада погрешно схватање да коња онда треба зобити кад почне радити. Такви и многи други слични појмови владају код нас у велико. Многе ове неводе могу се одклонити, ако се буде добро проумило оно, што ћемо даље навести, на ако се то zgodно и употреби.

И ако се хранење не да потанко правилима означити, јер сваки ће то себи према потреби и околности удесити, то се опет може ма у најкрупнијим цртама означити.

Поред коликоје и каквоје хране велику чињеницу сачињава и околност, кад ће се и колико давати. Обично се зоб 3 пута, а сијено и слама 4—5 пута на дан даје.

Посље оброка мора се коњ извјесно вријеме одмарати, да стомак може храну потпуно сваривати. Аршин врло добро вели: „У јутро дату зоб наћи ћеш у бадези, а у вече дату у мишићима.“ Овим се каже: У јутро дату зоб коњ у рад или на путу не може да свари у оној мјери у којој треба, те је тако мање или више несварено изаблага. У вече пак дату зоб коњи потпуно сваре и њоме се користе, па зато већи дио зоби треба давати у вече.

Ако је воле могуће треба коње увјек у једно исто вријеме хранити. Коњски стомак је најбољи сахат за његов оброк, те врло добро зна колко пута добија дневно храну.

Кад се оброк не одржи редовно, то онда или коња пређе глад и жеђ, или зоб и другу храну нагло поједе без да жваће.

Између свију храна за коња ова је најбољи; што је човјеку месо, то је коњу ова и сваки, коме је можно треба ова са храну да употребије. Ова са садржава све оне особине, које се од добре хране за коње траже. Боја ова не утиче ни најмање на његову вриједност, али је доказано, да сијез ова није тако добар као онај, који је 3—4 мјесеца лежао.

Од ова се коњ не може тако угојити као од прекрупне јечмене или кукуруже, али гдје се лакоћа и истрајност тражи као и јако развијање мишића, ту треба коња само овсем хранити. Врло добро чини кад се ову дода сламње сјечке од прилике 1 килу на један оброк. Додавањем сламње сјечке нагови се коњ да ова се ижваће и лагано поједе, а не да га жива прогута. Слама садржава у себи киселину која држи стомак на већи рад и потпомаже варење. Самљевен ова није пробитачно давати коњима, јер који се коњ научи на овсену прекрупну тај посље

година спољашње тишине, без сумње, утврдили су га у тој мисли; али у јунију 1828 нека села у салеријској покрајини побуњених се усљед проповиједи двају патриотскијех свештеника, старјешина једног капуциноског манастира. Ова искра могла је отићи пламен проузроковати, али окружени краљевском војском, устани су се морали предати. Неки су били одма естријелани, а остали у гвожђа оксвани. Једно село било је срањено са земљом. Два свештеника са још двадест и два побуњеника били су кање естријелани. Једна жена похита у Нануљ, да проси милост у Краља, да јој помиљује два унука. Краљ одговори, да бира једнога. Узалуд је молила, да то други одлуче или срећа. Не; ако она не изабере једног, обојица ће бити естријелани. Најпослије изабра она сама једнога, али одма поманита, па је непрестано јаукала: „Убила сам мог Емила!“ Овај анедот даје појам, каква је био Фраво I. који умрије 1830 од потреса париске револуције, и наслиједи га Фердинанд II, кање прозвани Бомба, коме је била прва бригада да учини фелдмаршалом св. Ивјатија Лојду!

И догађаји у Паризу одјекнуше године 1831 у Ромањи, Парми и Мадени. У свој Папиној држави владао је ужас. Тајно друштво Санфедиста цвјетало је, особито у Ромањи. Били они грана Калдараја, или домаћа биљка, исту су сврху имали, да иррлију посљедњу кап крви слободњака, без обзира на спод, стаже и године. Многи Ромањоли после неуспјеха од г. 1821 морали су се бјегством спасавати. Конте Гамба умрије у Грчкој, куд је био пошта, да се бори за њену слободу.

Г. 1831 у фебруару Ромања и Марке Јавинске обореше папину владу без вели-

ње не може да вари омас у зрну, јер му се стомак одвикао од тежег рада — са тога стомак треба опет постепено на рад навикавати и зрно му постепено давати. Прекрушљен омас може се само у овим случајевима препоручити: ждробадма од 1/2 године, или таквим, који немају зуба, даље моторним коњима, који немају зуба, или који болују од зуба.

У Инглишкој пунокрвним коњима обично се даје при сваком храњењу са овсем по 1 кило сјечка — пола сламе пола сјена. — Овсено брашно није добро давати, даје се само онда, кад се коњ хоће после какве претрпљене болести у брзо да угоји и свијетлау даку да добије.

У опште код храњења коња има се 2 врсте разликовати прва је, кад се хоће да постигне уг јен коњ, и то обично за тежак и спор рад. Друга је: кад се коњ храни да буд јак а поред тога лак и истрајан.

Кукуруз данас се већ више и више употребљава као храна за коње, те је већ готово свуда себи пута прокрчио. Њемачка, Шпанска, Америке, Италија, Француска и т. д. увеле су већ да коње кукурузом храни и ако се не да побити, да се коњи, од кукуруза угоје, отежају и зноје се. — Кукуруз се обично даје као прекруна поквашена, не као брашно. Или се даје у води 24 сажата прије употребе покисељен, ако се неће да коњ зубе поквари, ил несварен избаци.

Обично се у Шпанској и на истоку употребљава јечам као главна зоб за коње. Код нас пак доказано је да иза ова јако заостаје. — Општи који су у Француској чињени са јечмом, имали су овај резултат: Јечам који у нашој земљи роди врло је тврда и тешко се даје жваћати-но највише несварен у балези одије.

Од јечма се коњи јако гоје те се тога и јако отежају и брзо се уморе. Јечмена прекруна је врло добра помијењана са зобљу — кад ждробад одбијају од сисе, или после пребољелог ждробадња као и у опште после какве болести од које коњ јако ослаби.

Раж и као храна и гледе варења заузима средње мјесто међу овсем и јечмом, а даје се као прекруна. При зобљењу се мора јако пазити, јер се врло често догађало да су се ражју зобљени коњи јако знојили, пролив, несвијест и надув добивали. Добро је раж давати младим ждробадма ради чињења, а с прољећа ради глиста и то само за 2 недеље.

Пшеницу по мало са овсем помијењану није рђаво давати, поглавито коња после врло тешког и уморног рада, као пастурима (ајгирима) који се много за оплођивање кобила употребљавају. — На једно зобљење се даје по 1/2 киле пшенице с овсем.

Најбоље сјено расте на узвишеној ледини, истина, мало га је, ал је бериљово. Добро сјено се познаје по отвореном зе. јној боји, лијепој мириси, многобројном и разном цвијећу. У ладу сазрела трава никад нема онај мирис и боју као она из поља. Покисељено сјено такођер изгуби боју и мирис.

Колико треба коња сјена давати? То зависи од рада коња, ако се за тежак и спор рад употребљује, даје им се више, ако за лак и брз, мање. — Коњи пак од којих се тражи лакоћа, издржљивост и брзина, добијају више зоби а мање

сјена, јер од многог сјена добије коњ велики трбух, који му смета у дисању, усљед чега и отежа, при јачем и брзом тјерању одмах се озноји и задува. — Ако се пак сувше мало сјена даје а много зоби, то се онда зоби насити, ал поред тога је увијек усукан и празан. За умјерено радећег коња средње величине, довољно је 4—5 кила на дан доброг сјена, мање од наведене количине није добро давати, изузимајући коње, који се за тркалиште спремају, ти добијају 2 1/3—3 лединског сјена на дан.

„Напрадак.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 14 фебруара

(С Двора.) Њ. С. Књагиња Ана отцуповала је у понедељник, у пратњи г. Ђе Ђуше Петровић, у Ницу код своје Узвишне сестре Њ. Ц. В. Велике Књагиње Милице.

(Рођендан Књаза бугарског.) Дан рођења Њ. Кр. Височанства Фердинанда Књаза Бугарског, свечано је прослављен у нашој престоници. Дипломатски агент бугарски Г. Константиновић подигао је овом приликом први пут бугарску заставу на свом стању, која је од народа одушевљено поздрављена. Исти је приредно у министарској цркви благодарење, коме су присуствовали у униформи са бугарским лентама и орденима Њ. С. Књаз Мирко, са ађутантима, господином вој. Вуковић са особљем министарства иностранијех дјела — г. Полковник Сумароков и друго чиновништво. На 11 ура г. Константиновић примао је честитања од Њ. С. Књаза Мирка, а од стране Његовог Височанства Господара честитао је г. командир Митрај Мартиновић. Од стране Књ. Владе г. министар иностранијех дјела са секретарима. По том следовала су честитања од стране наших Министара, других чиновника, цијелог дипломатског кора, а г. Вурцел, царко-руски отпраник послова одио је на честитање у униформи. За све ово вријеме наша војна музика свирала је пред станом г. Константиновића, почевши са народном бугарском химном и другим одабраним коматама.

(Из дипломатских кругова.) Г. и Г-ња Кућински давали су у ово последње доба једну серију објета, на којима су били позивани, наши министри са Господара, разна лица државног тијела као и дипломатског кора.

(Наименовање.) Његово Височанство Господар наименовао је г. Хаури Луцати а Књаж. Црног. консулом у Марсиљу.

(Болијест Саве Бјелановића.) Г. Сава Бјелановић, уредник задарског „Српског Гласа“, има два мјесеца да

корист сељачког сталежа. Онда је био познат као прави филантроп, најбољи муж и отац фамилије, узор образованог друштва. Друговао је с неким доктором Мислејом, инглеског поријекла, који бијаше с Војводом у фамилијарнијем односима. Мислоти је такође имао приступу у двору, и он је био заведен, да мисли, да његови политички навори находе одобрења, и изгледа, да му је било обећано, да ће живот снасти, какогод ствар испала. Ово је обећање добио, јер је он једном спасао Војводу о чему се нијесе никад знале потанкости.

Мислеј пође у Париз да се договори са онамошњијем италијанскијем одбором. Радила се најприје о револуцији, која је имала букнути у почетку фебруара. И у тијем припремама Мислоти је био ухваћен. Али сви завјерици нијесе били похваћени. Франо је од страха оставио Модену, и са фамилијом, уз јаку војничку пратњу, побјегао у Мантову, гдје затвори Мислотија у аустријску тврђаву. Уз то револуција напредоваше. Модена изабра за свог диктатора грађанина Пардија, који издаде проглас, у коме се вели: „Италија је једна, и италијански је народ један сами народ“ — што свједочи да је мисао Мислотијева била нашла одзива. Ма да је био погрјешно пут Мислоти је био претеча Мацинијев у великој мисли уједињења Италије.

Мјесец дана послје бјегства Војводе Моденског аустријска војска марширала је у његову државу, да му је поврати. На родна војска у хитијој сакупљена, била је под командом генерала Цукија, старог генерала Наноловоног. Али се пред тежњијом силом аустријског морала попући, и Цуки се предао у Јакину кардиналу

је оболло, што јако узнемирује његове многобројне пријатеље. Ми добивамо подробне вијести о току његове болијести, и у стању смо да саопштинмо, да се болесник по мало опоравља од јаког бронхита, што је имао са инфлуенцом. Почео се по мало и придизати, и кад наступе љенији дани, да узможе и на двор излазити, можемо се надати да ће се потпуно опоравити.

(Из Читаонице) пишу нам:

Ових месојеђа имали смо већ неколико лијених забава, које нам је „Друштво Цет. Читаонице“ приређивало. У прошлу Суботу 8-ог т. мј. био је концерт с игранком, на коме смо поново имали прилике наслађивати се милозвучним гласом г-ице Јелене Мартиновића. Ту смо први пут чули лијепу вјесму од Николе I „Пјевао сам.“ коју је компоновао вриједни капелник наше војне музике г. Ф. Вимер. Игранка је испала такође на велико задовољство. За вријеме почивке одиграта је једна партија томболе са згодитцима у разним стварима. Игранка је трајала до преко једне уре послје поноћи. Сви јета је било цуно. Све су ложе биле заузете. Њ. Њ. В. В. Господар и Књагиња са Њ. Њ. С. С. Књагињама били су присутни до 10 и по ура, а Њ. С. Књаз Мирко остао је дуже. — У неђељу вече, Друштво ће, по одлуци своје управе, приредити још једну забаву у корист пострадалих од поплаве наших крајева, и то ће бити с одабраним програмом. Надати се, да ће ову забаву сви позвати посјетити, пошто јој је циљ добротворна.

(Одбор у помоћ) пострјдалијех наших крајева од поплава доставио нам је следни наставка списка прилога:

Свота скупљених прилога износила је у прошлеме броју а. в. еиор. 24.694 и 19. п. Члан одбора г. др. Петковић из Улице доставио да су приложили 20 ф.

Сердар Саво Пламаца 20 ф., доктор Ђ. Петковић 20 ф. Кап. А. Замбали 20 ф. Мустија Хизми 16 ф. Консул турски Серкиј Валија 10 ф. Браћа Маврић 10 ф. Браћа Горана 10 ф. Арслан-бег Ресуабеговић 6 ф. и 50 н. Падре Вонавентура да Контрада 5 ф. Кап. Боро Бурашковић 5 ф. Стево Јовићевић тел. чин. 5 ф. Лука Буровић 5 ф. Алекса Јанковић подком. 4 ф. 80 п. Цано Лазоја ном. кап. 4 ф. Суљо Хаза 3 ф. Круш. Војводић кап. 2 ф. 50 н. Маца Чоба барјактар 2 ф. 40 п. Марко Драговић 2 ф. Бећир Хусејин ном. кап. 2 ф. Јевти Митров Македонац 2 ф. Токо Спојовић кап. 2 ф. Илија Шипров Дибранин 1 ф. 50 п. Илија Срзентић чин. 1 ф. Мркан Калуђеровић оф. 1 ф. Мираш Вукић учитељ 1 ф. Андрија Јовановић уч. 1 ф. Сулејман Каиастаповић кап. 1 ф. Шако Татар 1 ф. Томо Ници 1 ф. Сулејман Бет-Османов 1 ф. Валто Хиља 1 ф. Лампо Бјелица 1 ф. Асан Шурда 1 ф. Сисаје Радуловић тел. чин. 1 ф. Цано Луњи 1 ф. Али Вили 1 ф. Томо Михаиловић 1 ф. Шафир Билали 1 ф. Мако Асан Аагин 1 ф. Купо Мустафа Фица 1 ф. Филип Иличковић 1 ф. Палуц Пренча 1 ф. Петар Андрић 1 ф. Кољ Марков 1 ф. Кољ Пренча 1 ф.

Бенвенутију, панином делегату. Доброволци су слободно могли поћи куд су хтјели. Брод, на ком су се били укrcали Цуки и 103 особе највише компромитиране, да се спасу у Марсели, био је ухваћен од аустријског бројдеља, и путници су били одведени у Млетке, гдје су остали у тамници до маја 1832. Цуки је био осуђен на 20 година тамнице.

Концем марта аустријска војска била је повратила нап Ромуљу у Франу IV Модену. У Ромуљи није било стратишта, али јест у Модени. Војвода доведе Тира Менотија, и у присуству аустријске војске даде га објесити. „Када нарасту моји синови, нека знаду како сам ја отацбину љубно“ препоручивао је жени у једном писму оно јутро, прије него су га повели на вјешала. Писмо је било ухваћено и предано фамилији тек г. 1848, кад су га револуционери напљу у архиву Моденском.

Треба сиоменути, да су у револуцији у Ромуљи учествовали Луј Бонапарте и старији му брат, који су били у тијесној вези са свијема завјерама у Италији. Тада му старији брат умрије, а Луј Наполеон остаде насљедником, онда сматраног као фантастичног суверенства ове куће.

Тек су Аустријци оставили панину државу, јула 1831, опет се двије буна. Много је било обећано а ништа не испуњено. Незадовољство је расло, а панина војска није могла ништа. Аустријци се опет повратили, а Французи заузеле Јакин, противу воље Панине, а без икакве користе слободњака. Ова двострука акунација туђинска трајала је до г. 1838.

Бок Пера 1 ф. жена Коље Пренче 1 ф. Марко Јокв 80 п. Пуњо Богданов 80 п. Мустафа Муја 75 п. Алил Мола Бећир 50 п. Мустафа Билали 60 п. Милован Пешиковић 50 п. Нун Туља 50 п. Мола Даут хоца 50 п. Тона Стјенов 50 п. Ник Марк-Лука 50 п. Ђон Лека 50 п. Пера Ђокв 50 п. Паљ Нива 50 п. Петар Лека 50 п. Кољ Паљ 50 п. Бок Вуков 50 п. Пјетар Ника 50 п. Франсо Златар 50 новч. Марк Паља 50 п. Петар Марков 50 п. Ђон Коља 50 п. Михајло Газивода 50 п. Петар Радович 50 п. Маго Тановић 50 п. Франсо Ници 50 п. Рако Вожинов 50 п. Милета Томичин 50 п. Никола Тодоров 50 п. Ђон Симони 40 п. Михајло Мучин 30 п. Луко Мартиновић 30 п. Мило Савов 20 п. Пера Нвов 20 п. Кољ Чеду 30 п. Лук Палока 30 п. Уста Бећир 10 п. Ђон Лека 10 п. Петар Марков 10 п. Зефа Аугустин 10 п.

У жити приложили у уљениквјема багатима: Дуљ Шурда 20. пон Јован Вујановић 16. Селим-бег Али-бегов 8. Ком. Мехмед-бег 8. Мула Адем Пултовић 2. Крето Попов Лековић 1. барјактар Крци Стругар 1. Ком. Мило Бурашковић 4. Мако Махмут Цано 1. Маљш Фазли хоца 2. Селин Пелинковић 1. Али Мујо 2. Брахим Садик 4. Шафир Дервин-ага 2. Марко Чедјовић барјактар 1. Хусе Хади Нули 3. Суљо Пљешта 1. Али Каема 4. Тахир Мола Бећир 1. подком. Нушо-бег 3. Маца Кољ Ђока 2. Нуро Ибрахим Карило 1. Мило Неров Вуксановић 1. Стево Ников Иличковић 1. Никола Хајдуковић 1. Никола Јокв Стојановић 1. Нико Неров Лековић 1. Видак Савов Очинић 1. Нико Алексић 1. Саво Попов очинић 1. Митар Станковић 1. Андрија Савов Ђековић 1. Јоко Думов Маровић 1. Бури Митров Гојнић 1. Саво Ников Поповић 1. Илија Милов Буровић 2. Машан Ников Сотонић 1 1/2. Мило Милић по багаша. Илија Јокв Сотонић 1. Томо Ников Сотонић 1. Јоко Томов Кнежевић 1 багаш. Радоје Вулетић Коман. 1 багаш. Мило Вуков Пурија 1. Митар Кузманов 1 1/2. Цано Брахим Брисе 1. Оео Билали 2. Никола Бурашковић 4. официр Мац Луна 4. Никола Маровић 4. Прелч Коља 4. Ђок Паља 4. Ник Пјетра 1. Марк Тоши 1/2. Пера Ђепа 1/2. Мац Зефа 1. Бок Пренча 1/2. Кољ Ђона 1. Лук Симони 1. Бок Стјенов 1. Лук Марков 1. Коља Ников 1. Ђон Тема 1. Марк Пера 1. Нил Ђока 1. Дрек Ноја 1. Петар Ђо 1. 2. Ђон Нива 2. Пренч Лоренца 1. Хил Мартини 1. Петар Луца 1. Петар Коља 1/2. Кољ Бура 1. Јак Пашко 1. Лек Нива 1/2. Лек Цури 1/2. Пој Ђука 1. Матија Мираш 1. Ник Зефа 1. Филип Васов 1. Стево Лоренца 2. Палуц Лазарев 1/2. Богдан Милов 1. Мило Николин 1. Мико Шутапов 1. Прелчо Ишанов 1. Саво Јоканев 1. Томо Николин 1/2. Јово Томов 1/2. Митар Василић 1/2. Марко Филипов 1. Саво Пејанов 1/2. Марко Томанов 1. Мило Маркишић 1/2. Матија Чота 2. Падре Ђидио 2. Цано Данов 6. Хусејин Дуљов 1. Саво Цока 2. Касам Али 1. Беко Пелинков 2. Пренк Ујка 2. Ђон Нива 1. Адрија Ета 1. Мац Пренча 1. Берђ Бура 1/2. Мац Пера 3. Мамо Коља 1. Марко Јовов официр 1. Марко Петров барјактар 1. Петар Лазаревић 1. Иво Стјенов 1. Пауи Павловић 2. Раде Крстов 1. Марко Иво Белања 1/2. Вучета Милошев 1/2. Саво Јокв 1/2. Крето Буралов 1/2. Симо Иванковић 1/2. Саво Иво 1/2. Ђоко Јованов 1/2. Раде Лазов 1/2. Раде Милошев 1/2. Иво Петров 1. Иво Чермак 1. Иво Буров 1/2. Бури Вуков 1/2. официр Сретен Туковић 1. Богић Матовић 1. Мило Шугов 1. Стеван Гррјов 1/2. Тодор Ристов 1. Јован Васојевић 1. Перо Митров 1. Бури Јованов 1. Шуле Недов 1. Јоко Николин 1/2. Перо Милутиновић 1. Јивко Мартиновић 1/2. Перо Шугов 1/2. Видак Гигов 1. Бено Крцунов 1/2. Мило Филипов 1/2. Никола Ноклчић 2. Токо Радов 1. Саво Радојев 1. Крето Милетин 1. Илија Радоњин 1.

Приложили брава: Стјено Снахић 1. овна, Кољ Паља 1. козу, Стјен Луца 1. козу, Петар Ђина 1. брава, Кољ Тома 1. Кољ Бура Бардић 1. брава.

Приложили уља: Ник Симони 1. оку, Палуц Марков 2. оке, Мац Ђука 2 оке.

Дакле а. в. еиор. 201 и 5 новч. Жита багаша 217, брава 6 и 5 ока уља.

Свега до данас а. в. ф. 24.895 и 24 п. сувине 217 баг. жита, брава 6 и 5 ока уља.

Примједба: У 4-том броју „Гласа Црногорца“, међу приложници из Коланина, прескочено је име барјактара Филипа Кривчића који је приложио еиор. 15 и који се данас бележи; по речене еиор. 15 речунате су у главној своти од 22.851 и 29 новч. у реченоме броју, а само је име прескочено. Благотини к.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Сибир — колијевка људског рода.) До сад су учени људи мислили да је Индија са острвима индијскога окејана људски прадомовина и колијевка, — да се ту из несавршенијих животињских облика развио човек. Али најновије открије у Томску, у Сибиру, силно је поколебало ову претпоставку у ученом свијету. — И до сад се знало да је претисторијски човек живио у вријеме изумрлих животиња,

какве бијаху огромни мамут и носорог. То је доказано ископавањем у Предмосту у Моравској, у Француској, Немачкој, Белгији и Инглиској. И то је најочигледније доказано прије кратког времена у Томску при копању пијеска за катедралну цркву. Ту су нађени остаци мамута и носорога а с њима и стопе пренеторијског човјека. Не само што је земљиште најјевернијег сјевера и Медвеђих Острва у Сибиру, но и речене обале и обале сјевернога леденога мора пуне су костију мамута, носорога и других изумрлих животиња. Но и овдје је тешко наћи потпуно очувани костур пренеторских животиња, те није лако било имати јасну представу о томе, да је човјек у исто доба живио са мамутом, макар што су нађене пренеторијске грађевине пренеторијског човјека. Међу тим је сад у Сибиру нађен несумњив доказ да су човјек и мамут живјели заједно. С. К. Куњцов, библиотекар томскога универзитета, саопштава о томе ово: За грађење катедралне цркве у Томску копао је један радник са својим другом пијесак на самој обали ријеке Тома, те наиђу на замрзнуте кости доње виллице мамутове. Кад су професори зоологије прегледали мјесто и наредили даље копање, нађоше кости у великом нреду. Велике кости лежале су близу мјеста гдје су видјели очигледни трагови великог огњишта два метра у пречнику. Тамо и овдје било је пуно дрвеног угљена. Далим копањем дијено су се могле видјети човјечије стопе по огњишту, нарчета времена и два комада дрвета. Близина мамутових костију са стопама човјечијим од велике је вриједности за науку. То је у Сибиру прво откриће, а у Русији четврто. Испитивалац Сибира Мидендорф мисли да су огромни дилувијални валови доијели овамо мамуте из јужних крајева Азије. Други учени људи међу тим мисле, да је прва колијевка мамутова била у сјеверној Азији, данашњем Сибиру, и да су се мамути и носорози, уклањајући се од ладноће, упутили у Јевропу и дошли у Француску и Инглиску. Према томе су временски сибирских мамута био би најстарији човјек на земљи, који се устонице за мамутом почео уклањати од ладноће на запад. И то би била најстарија сеоба народа на земљи. Свакојак ово откриће у Томску скренуће на себе пажњу учених људи свега свијета, те ће по свестраном научно испитивању имати наука да каже своју ријеч, да ли је Сибир био прадо-мовина људска.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

ПЕТРОГРАД, 9 фебруара. — „Н. Времја“ вели да Русија дијели мњење осталијех велесила односно потребе, да се уздржи цјелокупност Турске. Зато Грчка не може се надати у сродничке везе краљевске куће.

РИМ, 9 фебруара. — Званично саопштење вели, да Италија тежи уздржати сагласје са свијема велесилама, како би се одржао мир, од кога зависи рјешење критског питања у смислу свијех законитијех интереса и захтјева цивилизације.

БЕРЛИН, 9 фебруара. „Норд-Дајче“ вели, да немачка влада поставља два услова преговорима о Криту са осталијех велесилама: да нема говора о анексији Крита са Грчком, и да прије треба да Грчка одустане од акције, која вријеђа међународно право.

КАНЕА, 9 фебруара. — Овдјешњи грчки консуло пошао је на бојно поље као краљевски повјереник. Васосова војска узела је тврђаву Вуколиса. Пало је 11 војника грчкијех и један поручик тешко рањен, а Турака је пало мртвијех 100, а 250 заробљено. У Ситију искрцало се једно мјешовито одјељење војске са бродовља јевропског. У Ретиму Турци постављају пљачкати куће хришћанске. Консули траже бродове.

ЦАРИГРАД, 10 фебруара. — Јахт „Зарница“ прошао је кроз Босфор са Великијем Кивазом Наследником за средоземно море. Званично се саопштава наименовање Фотиадесбега за генералног гувернера на Криту.

АТИНА, 10 фебруара. — Немачки брод „Кајзерин Аугуста“ искрцала је 195 момака. Транспорт грчки „Лаурнол“ који је покушавао да искрца у Колимбару, био је ухваћен од Инглеа и довраћен у Канеју. Навидница грчка „Менејас“ и једна турска фрегата препуцавали су из тоно-

ва. Искрцало се 700 грчкијех војника с артиљеријом на обали код Канеа. „Асти“ доноси, да је краљ изјавио једном члану велесила, да је одлучио да анектира Крит, пошто није успио да обрати пажњу велесила у корист Крита, за то је наредио да се окупира острв и да се на њему организира унрава. Амбасадор инглиско саопштио је Васосу одлуку бродовља, да напану грчку војску, ако покупа нападај на Канеу. Искрцавање хране слободно је.

АТИНА, 10 фебруара. — Усељен пушкарања близу Канеа амбасадор су одлучили, да бомбардирају стан усташки. Испалили су 40 метака из тонова противу грчког стапа војничког.

АТИНА, 11 фебруара. — Грчка влада предала је протест посланицима велесила против јучерашњег бомбардирања. Влада је изјавила, ако се понови бомбардирање, да ће бити принуђена да прекине односе са Турком. С друге стране турски посланик тражи, да се опозове војска грчка с Крита, иначе да ће прекинути односе са Грчком. При јучерашњем бомбардирању рањено је 18 хришћана.

ПАРИЗ, 11 фебруара. — Денеша француског амбасадора из Канеа вели, да су амбасадори изјавили владама, да не могу избјећи сукоб, ако се не опозове грчка флота из Канеа. Бомбардирање је слиједило, кад су усташки напади на Акротири и на турску посаду у Халену. Бомбардирање је трајало 25 минута, и усташки су узакли. Кошен је интервенирао у камари владу, и Ханато је изјавио, да Француска хоће мир, да ће учинити све могуће да уздржи споразум са Јевропом, да окупирација Крита бродовљем велесила обезбјеђује аутономију острва, и да остри неће остати под директном администрацијом Турске. Једнодушно одобравање. Дневни ред, који одобрава изјаву владину, примљен је са 413 против 83 гласа.

БЕРЛИН, 11 фебруара. — Маршал је изјавио у рајхстагу, да поступање Грчке значи опасност за мир, и да та опасност треба да буде уклоњена. Велесиле сада преговарају о коначном уређењу ствари на Криту без уштрба Турске.

ЦАРИГРАД, 12 фебруара. — Транспортни турске војске на грчку границу постављају се. Порта је саопштила посланицима, да су критски усташки напади двије чете турске војске код Вуколиса, и да се само један официр и 60 момака спасло, на су их усташки блокирали. Заузимање јевропских амбасадора да ослободе блокиране остало је без успјеа.

АТИНА, 12 фебруара. Консули су се повратили из Селина, Кадано и Кастели, гдје су се заузимали, да наговоре усташе. Тврде, да је положај критичан, и да се борба поставља. У Селино су консули успјели, да прогласе примирје. Мухамеданци и хришћани тражили су, да јевроска војска окупира окружје, да се успостави ред. У Кадано усташки су одбили исказе да ослободе обједините Турке. Војска од 5000 усташа објела је Хераклион, и прекинула воду, којом се град служи. Бродовље инглиско чинило је јучер демонстрацију испред Платаније, гдје је главни стан генерала Васоса. Кастели је запаљен. Острв Цериго блокиран је од инглиског бродовља.

ПАРИЗ, 12 фебруара. — Тврди се да је Султан пристао на предлог велесила, да се Криту даде аутономија.

БИОГРАД, 13 фебр. — Краљ Александар иде у Софију 28 фебруара. Пратиће га министар Симић и Вујић. Министар Михајловић у Петрограду наименовао је за министра у Бечу, а Грујић је наименован у Петрограду.

КАНЕА, 13 фебруара. — Двор гувернеров сасвијем је изгорно. Амбасадор су одлучили да пошљу бродове у Селино, али да се не искрцава војска. Консули су предложили, да по-

шљу у Селпо једног италијанског официра на чело црногорске жандармерије. Командант Бор је одбио одобрење. Консули су се обратили у Цариград посланицима.

ПЕТРОГРАД, 13 фебруара. — Велики Кивз Наследник продужио је пут до Патраса.

ЦАРИГРАД, 13 фебруара. — Порта је извијештена, да се искрцало у Керсепозос 600 грчкијех војника са три тона.

БЕЧ, 14 фебруара. — „Фредемблат“ дознаје, да су Инглиска, Немачка, Аустро угарска, Русија и Италија споразумне у заједничкоме програму, али Француска још се није одлучила.

АТИНА, 14 фебруара. — Шест амбасадора издали су у Канеји проглас односно окупирације Суде, да ће на земљишту између Акротири и Халене сва непријатељства сузбијати силом.

ЛОНДОН, 14 фебруара. — „Рајтер“ доноси из Атине да су Краљ и влада изјавили, да не могу одустати од предузетијех мјера. Сализбери је изложио у горњој кући политику, која одговара намјерама велесила за административну аутономију Крита која мора остати дијелом турске царевине. Турска и Грчка мораће поштовати одлуку велесила и силом. Опозив грчке војске с Крита биће захтјеван прије него турске војске.

Свему поштованом грађанству Ријечком, које онако многобројно присуствоваше, јучер извршеном у цркви и на гробу, годишњем заупокојном помену нашој

МАРИЈИ

Часном пароху мјестном, госп. Михаилу Јовићевићу и г. г. учитељима с ђацима, који на најсвечанији начин овај тужни црквени обред одслужисте;

Господи и госпођама са Цетиња, сродницима и друговима, који лично походите и овом приликом гроб незаборавиме покојнице и њенцима га украсисте, да и тијем, овој тужној свечаности величанственији призор дајући, наша уцвијељена срца колико-гођ утјешите и окријешите;

Браћи — пријатељима на Цетињу и у разним одаљењим мјестима, који се наше покојнице и нас и јучер сјетисте и телеграфично изјависте нам своје братско — пријатељско саучешће у тузи нашој;

Свијема, који нам каквим било начином милосрдно притекоше и притијечу да нам ублаже и утишају нашу преголему и безкрајну жалост за премилом нашом Маријом:

нека је наша свесрдна благодарност и вјечито признање наше.

На Ријеци Црнојевцима
7. Фебр. 1897 г.

ТУЖНИ СУПРУГ:
Јово Дреч,

ТУЖНИ РОДИТЕЉИ:
Д-р Атанасије и Христина Саламброс,

ТУЖНА СЕСТРА:
Ефталија Јерговић.

ЗАХВАЛНОСТ.

Господа Браћа М. Поповићи — књижари из Новог Сада — послали су Главном Школеском Надзорништву 100. комада Слободијада „да се дарују добрим ученицима, а уједно и као мали помен великом пијеснику Владници Раду — приликом славља двјестогодишњице династије Петровића-Ђеђића,“ које ће се и учинити по њиховој жељи о првим испитима.

На овом лијепо сјећању и дару изјављује се реченој господи, у име наше школе младежи, најтоплија захвалност.

Цетиње, 12 фебруара 1897.

Главни надзор. осп. школе
Буро Поповић.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Високо поштованом г. и г. доктору Петру Миљанићу управитељу санитета и физику-су Цетињском; д-ру Раку Калуђеровићу; д-ру Новици Ковачевићу и помоћнику докторском г. Тимотији Гаговићу

Цетиње.

Ниже потписани овим путем изјављујемо Ви вјечиту благодарност и признање, на топло заузимање, и уложени труд, око лијечења нашег тринајесто-годишњег сина одбоно брата, којему сте чинили операцију на трбух више самог пуца, једини случај у опашоним крајевима, те му извадили из бешике велики камен, са још више помањи, и тим га избавили од очевице предстојеће му смрти, као и тужним родитељима, браћи и сестрама повратили омиљеног и највише изгубљеног Буро. Такође остајемо Ви до смрти захвални на

благом поступању сиром нас сиромашних родитеља, браће и сестара који смо ноћно и дневно над њим болесним лебдили — и сузама квасили његову постељу, с чим смо били на терет како Вама тако и послужитељима, док нам га нијесте — потпуно здрава предали.

За Вашу добродушност, савјесно вршење своје дужности и благо поступање сиром сиромаша као и богатог, нека Свемогући надокнади Вама, Вашој срећи и будућности.

Особито из највише дубине душе и срца, остајемо до гроба благодарни госп. Управитељу који је поред дневних одређених часова и по два пут ноћно долазио у болницу те му прегледао ране а у нас жалосне улијевао наду да ће оздравити.

У Зету, 24 јануара 1897.

Бјечно благодарни:

Отац Нешо, мати Миле, браћа Стано, Иво, Марко, и излијечени Буро, Кнежевићи.

ОБЈАВА

Кућа Аца Оцића падази се у новој Вароши у Никшићу — која је била на Лутрију — продаје се на јавном инквенту за измјеру његових дугова. Ко би желио исту купити нека се пријави у овај Суд.

Кућа ће се уступити понудиоцу највише цијене на 1. Марта ове год.

Број 29

Никшић, 23 јануара 1897.

Управитељ Вароши Никшића
(3-3) Буро Ђеловић.